

Ayşen– (Refik Halid Karay'ın 'Bugünün Saraylısı' Romanı) – Hissiz

Karakter Yirmili yaşlarda olan Ayşen, annesini ondört yaşındayken kaybetmiş, kendisini evladı gibi kabul eden analığı ve babası ile Düzce'de büyümüş genç bir kızdır. Ticarete epey ilerleyen babası, karısını kaybedip işleri için sürekli seyahat etmek zorunda kalınca Ayşen'i kuzeninin yanına yollar. Gelecek kızın herkes sıradan bir köylü kızı olacağını düşünürken, uzun boylu, altın saçlı, güzeller güzeli Ayşen ilk andan itibaren çevresini büyüler. Güzelliğinin bir hayli bilincindedir, gözü hep yükseklerde, snob, süsü ve şatafatı seven, gösterişten hoşlanan, bencil, paragöz bir karakterdir. Menfaatleri için sürekli herkesi ve her şeyi irdeler. Kimseye his bezlemez, eleştirildiğinde de ağlayarak dikkati dağıtır. Her şeyin en fazlasını seven Ayşen, zaman içinde doyumsuzluğundan uyuşturucuya da merak sarar.

Aktiviter Ayşen'in aktiviterleri hep kendisini daha iyi gösterecek veya daha ileri mertebelere taşıyacak olanlardır. İngilizce ve Fransızca kursları alır. Alışveriş yapmayı ve pahalı terzilere sık sık gitmeyi olağan uğraşları haline getirmiştir. Günün ilerleyen vakitlerinde de cemiyet hayatına katılır, klüplere veya gazinolara giderek zaman geçirmeyi sever.

ÖRNEK ANILAR

Süslü Ayşen geldiğinde Ata Bey ve ailesi kızın güzelliğinden endişeye düşmüş, etrafında mütemadiyen odaklanan erkelerin gözlerinden ve davranışlarından telaşlanmıştı. Ayşen'in de huyunu bilmediklerinden, kızın bu durumda ne yapacağını kestiremiyorlardı. Fakat, Üftade Hanım, kocasına; kızın asla erkek merakı olmadığını, tek süse ilgisini söylemişti. “Yok! O tarakta bezi yok: gözü hep süste, tuvalet, kürk, cevahir gibi şeylerde. Öbür gün Mahmutpaşa yokuşuna giderken Kapalıçarşı'daki kuyumcular arasından geçireceğim. Görsün şıkır şıkır bilezikleri, pantantifleri, göğüs iğnelerini...Haspa! Malın en pahalısını seçiyor: iyisini, zarifini alıyor, doğrusu. Bavulunda altın bilezikler gözüme ilişti. Galiba kabadır diye takmıyor.”

Heyecanlı Ayşen, İstanbul'da yeni gezmelere başladığı vakit epey heyecanlı davranıyordu. “Florya'ya indiler. Ayşen, Haydarpaşa'ya geldiği gün olduğu gibi yürümesini şaşırı, Feride'ye sokuldu”

Ağırbaşlı Ayşen, ağırbaşlı bir kızdı. Bu halleriyle hem nam salmış çapkın delikanlılar terbiyelerini takınır, diğerleri ise mesafelerini bilirdi. “kızın ağırbaşlılığı karşısında çarçur balıklarının, yani parasız pulsuz gençlerin şaşırakaldıklarını söylüyordu. Rüştü de şaşalamış ya...Planını değiştirmiş, himaye edici bir vaziyet almış; hatta terbiyesini bile takınmış. Ciddi görünerek göze girmeye çalışıyormuş.”

Snob Ayşen, değişen muhitiyle bazı alışkanlıklarını da değiştirmiş, snob bir kız olmuştu. “Apartmana taşındıktan sonradır ki, Ayşen birdenbire muhitini ve eğlence şekillerini değiştirmişti. Artık önüne gelenle sinemaya değil, en iyilerine gidiyordu; Ayaspaşa'daki bahçeli pastacıda Berin ile çay içiyor, büyük otel ve gazinolarda yemek yemeğe alışıyordu.” Ayşen sıradan hiç bir şeye kendini layık görmeydi. “Günde birkaç defa ılık sudan geçen, vücuduna ipekten başka çamaşır veya kumaş sürünmeyen, aslındaki güzelliği para sayesinde daha da kıymetlendiren bu kızın isteyerek sokulduğu tek insan, Ata'dır.”

Bencil Ayşen sadece kendi nefisini düşünen, bencil bir kızdı. “Ayşen yalnız kendi nefisini düşünüyor; kendi güzelliğine, süsüne, şatafatına aklını vermiş; kendisine aşık.”

Paragöz/ Hissiz Ayşen'in çok sayıda erkeğe umut vermesinin sebebi, hepsini yakından tanıyarak, kimin en zengin olduğunu bulmaktı. Ata, bu duruma çok kızıyor, söyleniyordu. “İğrenmiyor demek! Din, iman da yok kafirin kızında! Sanki satılık cariye. Parayı en çok sayana, kimdir, nedir, düşünmeden salına salına gidecek. Çok hissiz mahluk.”

Gösteriş Meraklısı Ata, Ayşen'i değerlendirdiğinde, kızın alabildiğine gösteriş meraklısı olduğunu anlıyor, hiddetleniyordu. “kızda başka his yok. Sadece şatafat! Doktor haklı söylemişti; ne analık duygusu olur, ne koca muhabbeti böylesinde! Çocuk doğurması bile anne şefkatiyle değil, onu süslü püslü giydirmek, yine süslü püslü giyinmiş bir dadının sürdüğü- neydi bakayım, aerodinamik galiba bir arabaya koyarak dantelalar içinde şuna buna göstermek için ister. Rüştü nihayet onu Cadillac ile avladı.”

Sulugöz Ayşen, başı her sıkıştığında ağlayarak dikkati dağıtmayı başarır. Ancak, Ata Bey bir süre sonra kızın bu huyunu keşfeder. “Ata, kızın ilk günden beri ağlama meraklısı olduğunu ve krizin çabuk geçeceğini bildiğinden telaş etmeden seyrediyor.”

Cüretkar Ata, Ayşen'in gizli maceralarını öğrendiğinde hiddetlendi, fakat Ayşen kendisinden hiç korkmadı, hatta cüretkar davrandı. “Ne tuhaf mahluklar şu erkeler! Hepsini bir bir yazıyorlar mı? Niçin? Ne lüzum var? Öpmüştüm çocuğu...Bunu da mı yazmış?”

Kendini Beğenmiş Ayşen, güzelliğinin ve zerafetinin fazlasıyla farkında, son derece kendini beğenmiş bir kızdı, bunu Ata'ya da dile getirmekten çekinmezdi. “Gezip dolaştığımız yerlerde gördüğün bütün kızlardan daha güzel, daha kibar,

bambařka tipte, bambařka karakterde değil miyim ben?"